

Entrevista a Giulio Andreotti, el polític més assetjat de la Itàlia d'avui

“Les acusacions són falses”

Giulio Andreotti parla sobre la màfia, la corrupció i la crisi dels partits polítics a Roma. Comenta els darrers atemptats i es defensa de les greus acusacions que pesen sobre ell i que l'han portat a una situació política i personal molt difícil.

Giulio Andreotti representa la perdurabilitat en el poder dels demòcrata-cristians amb la seva resistència als constants canvis de govern. Nascut a Roma el 1919 i advocat de professió, Andreotti ha estat set vegades cap de Govern i tretantes vegades ministre. El 1991 va ser escollit senador vitalici. Els seus excel·lents contactes amb els poders fàctics van fer que durant anys tingués fama de moure els fils del poder des de l'ombra. La fiscalia de Palerm va obrir el passat mes d'abril investigacions en contra seu com a possible encobridor de la màfia. La fiscalia de Roma fins i tot sospita que va tenir coneixement previ d'un assassinat que es va cometre. Fa gairebé un mes, el Senat italià li va aixecar la immunitat.

—*Senyor senador, ¿creu que els intents atemptats amb bomba de Milà i Roma són un intent d'aturar el procés de canvi polític que viu Itàlia o s'amaga alguna cosa més al darrere?*

—Jo estic convençut que la intenció d'aquestes bombes és desestabilitzar el país i escampar la por i l'angoixa entre els ciutadans. El fet que explotessin de manera coordinada així ho indica. Ningú no sap encara qui les va posar ni qui hi ha al darrere d'aquests atemptats. Gent molt diversa i amb motius molt diferents poden estar interessats a provocar inseguretats a Itàlia en aquests moments.

—*La màfia és considerada com a possible autora. Així sembla que ho accepten la majoria dels experts del Govern. Vostè mateix, al final de la seva carrera política, es veu obligat a defensar-se de greus acusacions: la fiscalia de Palerm l'acusa d'haver col·laborat precisament amb la mateixa màfia que ara és acusada de posar les bombes. ¿Què hi té a dir?*

—Quan miro enrere i veig els quaranta anys que he dedicat al servei del meu pa-

ís, el balanç és clarament positiu, sobretot pel que fa al meu paper en la diplomàcia internacional. Però d'això ara no en parla ningú.

—*Els ciutadans als quals vostè ha servit i una bona part de l'opinió pública internacional que ha seguit des de fa molts anys la seva carrera volen saber com valora les acusacions que se li fan.*

—Potser estic massa acostumat a les catifes vermelles que sempre m'han desplegat sota els peus. Però la veritat és que no m'hauria imaginat mai que algun dia m'hagués de defensar d'acusacions com les que s'han formulat en els darrers tres mesos en contra meu.

Jo sé que aquestes acusacions són falses. Però amb això no n'hi ha prou i m'he de dedicar a respondre aquestes acusacions pels camins que marca la justícia, i alhora intento comprendre qui mou els fils de tot aquest assumpte.

—*¿Creieu que hi ha un complot contra la seva persona? ¿Hi ha algú, o alguna organització, que de manera deliberada vol acabar amb la seva presència en la vida pública italiana?*

—Si ho sabés, seria tot molt més senzill. És evident que hi ha forces polítiques a Itàlia que es beneficien d'aquesta campanya en contra meu. Però això no significa que també siguin elles les autores de les acusacions.

—*L'acusació d'haver estat la seva mà protectora sobre la màfia prové dels anomenats penedits, aquells mafiosos que ara han decidit col·laborar amb la justícia. ¿Cap d'aquests testimonis és creïble? ¿Considera ara, que la figura d'aquests homes no és tan creïble com es va dir abans? Vostè en va defensar la utilització en la lluita contra la màfia.*

—La col·laboració dels penedits és útil per lluitar contra els delinqüents comuns. Però no se'ls pot convertir en font de veritat absoluta. ¿Per què m'acusen? Jo no

més sé que són utilitzats. Són un instrument en mans dels polítics, o dels mafiosos, o de tots dos. Són els jutges els qui ho han d'aclarir.

L'INTERÈS AMERICÀ

—*En alguna ocasió ha declarat que els americans estan interessats que surti malparat. ¿Podeu raonar una mica més aquesta afirmació, per molts sorprenent?*

—No he acusat mai els americans en general. Però en canvi estic convençut que hi ha mafiosos americans darrere de les declaracions d'alguns penedits. Aquesta gent ha quedat tocada per l'actual política antidroga i antimàfia, a la qual jo també he contribuït modestament. Però ha de quedar clar que amb els Estats Units com a nació ja fa molts anys que m'uneix una profunda amistat, que no ha trontollat mai.

—*No deu ser casual, però, que precisament aquests dies hagi aparegut un informe secret de l'antic cònsol nord-americà a Palerm, Ralph Jones, amb data de 1984. Aquest informe el descriu com aquell polític “del qual molts afirmen que té lligams amb la màfia”.*

—Els americans sempre han estat una mica descurats amb els seus arxius. En qualsevol cas, m'hauria estimat més que aquestes preocupacions, si és que les tenien, me les haguessin fet arribar en el seu moment. A més, l'informe del cònsol s'ha de llegir sencer. Després de les detencions en massa de mafiosos l'any 1984, l'objectiu principal era refutar la teoria dels comunistes segons la qual la lluita contra la màfia només seria efectiva quan el PCI estigués al govern.

—*Alguns dels seus companys de Sicília estaven tan lligats a la màfia, que allà la DC ha quedat seriosament afectada. Actualment, la crisi de la Democràcia Cristiana ha fet que fins i tot haguessin de*

renunciar al seu nom i canviar-lo pel de Partito Popolare.

¿Li afecta el fet de no poder estar al costat del seu partit en aquest moment cabdal de la seva història? ¿Li agrada més poder participar en la redefinició d'una força política que pocs com vostè han contribuït a crear?

—Em sap molt greu i m'agradaria molt poder fer-los costat. Però he considerat preferible, tenint en compte els meus problemes actuals amb la justícia, mantenir-me'n al marge. I, per una altra banda, potser també és millor que aquells que vulguin criticar el passat ho puguin fer sense la presència de les velles glòries.

—Fa uns dies, en el decurs del congrés del partit, el dirigent de la DC, Mino Martinazzoli, va parlar de l'autocrítica necessària en les files del partit. Fins i tot va arribar a dir: "Hem de demanar perdó als italians". ¿Se sent al·ludit? ¿Creu que és necessari demanar perdó als ciutadans?

—El que va dir Martinazzoli és cert. Hi ha hagut massa corrupció i en alguns casos hi ha hagut comportaments personals equivocats. A més, els partits s'havien acostumat a gastar deu vegades més del que l'estat posava a la seva disposició. Hi havia una mena d'acord secret entre els partits per aconseguir diners per altres camins.

Però, d'una altra banda, no es pot negar que la DC ha fet coses molt positives. Qui sap com seria avui aquest país, si la DC no hagués oposat una resistència tan decidida als intents dels comunistes per assolir el poder.

—¿No deu ser, com defensen alguns, que el perill comunista servia d'excusa per mantenir la Democrazia Cristiana en el poder a perpetuïtat?

—No, sens dubte que no. No es tractava de cap manera d'una excusa. Mentre els comunistes no van ser capaços d'acceptar clarament el lligam d'Itàlia amb Occident, era senzillament impossible deixar-los participar en les responsabilitats de govern.

ELS SERVEIS SECRETS

—Els comunistes ja van acceptar la pertinença d'Itàlia a l'OTAN i a la CEE el 1977 i això no va canviar per a res les coses. No és fins ara, quan el comunisme ja ha desaparegut, que es pot plantejar l'entrada dels ex-comunistes, del PDS, en un govern italià.

—Perquè els nostres aliats en descon-

fiaven. A la trobada dels països més industrialitzats que va tenir lloc a Puerto Rico el 1976, Helmut Schmidt, llavors canceller alemany, va anunciar en nom dels Estats Units, la Gran Bretanya, França i Alemanya, que l'entrada dels comunistes al govern italià significaria el trencament amb l'Aliança. Però cal dir

“Si la Lliga és capaç de governar millor que nosaltres, me n'alegraré de debò.”

també que el poble italià ja feia temps que s'havia decidit en favor de mantenir-se a Occident, sense necessitat que ningú l'obligués.

—¿Com és, doncs, que grups d'extrema dreta, sovint fins i tot en connexió amb els serveis secrets italians, han comès regularment actes terroristes en nom de l'anticomunisme? ¿Es que amb aquests atemptats brutals es volia que els ciuta-

“Estic convençut que hi ha mafiosos americans darrere de les declaracions d'alguns penedits.”

dans agafessin tanta por com per acabar demanant una dictadura militar redemptora, una mena de salvació per les armes?

—Aquesta és una interpretació dels fets de la qual discrepo completament. És una llàstima que els responsables dels

atemptats no poguessin ser mai detinguts. Però l'afirmació que actuaven en contra del comunisme jo no la comparteixo. Jo sempre he defensat la teoria que els qui van posar les bombes a la Piazza Fontana el 1969 i els qui van provocar la matança a l'estació de trens de Bolonya l'any 1980 eren delinqüents comuns, que no obeeien a cap tipus d'ideologia política. La política va per altres camins.

—¿Com s'explica aleshores la participació dels serveis secrets?

—En un dels atemptats, el de l'estació central de Bolonya, hi havia membres dels serveis secrets implicats, i alguns van ser condemnats. En els altres atemptats no hi ha cap prova de la participació dels serveis secrets italians, i mentre no n'hi hagi, jo no els consideraré com a part implicada.

—El terrorisme més brutal, i casualment el que sovint ha quedat sense càstig, sempre ha fet tremolar Itàlia en els moments en què s'empenien reformes decisives de caire polític. ¿Com és que no s'ha pogut mai descobrir qui hi ha al darrere dels atemptats?

—Hi ha hagut una cadena d'atemptats d'aquests. Potser ara, amb la distància que dóna el temps, serà més fàcil interpretar què ha passat realment. Això seria útil per a tothom, perquè aquests misteris han deixat ombres fosques en la història italiana.

LA CORRUPCIÓ

—En canvi, la foscor en la qual es va moure durant molts anys la corrupció dels partits polítics, s'clareix cada cop més. Després del suïcidi de l'empresari Raul Gardini, es va saber que els partits del Govern i sobretot la DC i els socialistes, es van embutxacar uns 16.000 milions de pessetes només amb l'afer Enimont...

—Això és el que diuen els diaris, però no vol dir que sigui veritat. A mi em sembla que es tracta d'una gran exageració. Hi ha un refrany italià que diu: "Quan es parla de diners o de miracles, sempre has de creure-te'n la meitat de la meitat".

—Fins i tot fent aquesta operació queda una bona quantitat. Per finançar el congrés refundacional de la DC es van haver de demanar crèdits. ¿Qui s'ha embutxacat tot el diner negre?

—Jo crec que les quantitats que rebien els partits en realitat no eren tan elevades com diuen. Però en els anys vuitanta, els

partits es van acostumar a gastar massa diners, ja sigui en publicitat, en congressos, o muntant delegacions i seus arreu del país. Això ara ja no funciona i s'ha de canviar.

—*¿I d'on han de sortir els nous dirigents? Perquè l'antiga classe dirigent ha perdut tota la seva credibilitat.*

—La política italiana té una reserva incalculable en els milions i milions de voluntaris i treballadors socials del país. Fan molta feina i poc soroll.

—*Aquests voluntaris ajuden els malalts de la sida, els vells, els drogoaddictes, els joves... En definitiva: arriben allà on no arriba l'estat. ¿i ara vol que a més s'encarreguin de salvar els partits polítics?*

—Precisament en els primers anys, els èxits de la DC van ser deguts en gran mesura a l'esforç i les ganes de treballar de treballadors voluntaris. Els fundadors de la DC veníem tots d'aquesta tradició i de grups com Acció Catòlica,

—*De tota manera, el moviment de voluntaris va viure la seva màxima expansió durant la dècada dels vuitanta, com a conseqüència del fracàs dels partits tradicionals, amb la seva DC al capdavant.*

—Jo només puc dir que a la DC encara hi ha moltíssima gent que es compromet amb tasques socials i que no han abandonat el partit ni se n'han distanciat. Alguns potser sí, però entre els milions de voluntaris que hi ha a Itàlia n'hi ha molts que són demòcrata-cristians. Els casos de corrupció i d'enriquiment individual a expenses del partit han estat excepcionals. I en canvi són majoria els demòcrata-cristians que mai en la seva vida s'han aprofitat del partit per enriquir-se personalment.

—*¿Quins creu que seran els nous dirigents de la DC?*

—De moment tenim en Martinazzoli, que acaba de ser ratificat en el seu càrrec com a president del partit.

—*I que ja té 61 anys i milita en el partit des del 1952. Potser no són ben bé aquests els aires frescos que necessita la DC.*

—El que és fresc i el que no ho és sempre és relatiu. Hi ha gent que ocupa un càrrec des de fa 30 anys i que encara és fresca.

—*Aquest és precisament el problema, que a més entronca amb una antiga tradició italiana: els protagonistes són sempre els mateixos i només de tant en tant hissen una nova bandera i rectificquen el camí. ¿Vostè pensa que d'aquesta manera es pot arribar a renovar mai un país?*

—Que les persones es renovin és important, però no és bàsic. El que compta de debò és la renovació dels programes i l'aplicació de mesures modernes que ajudin a tirar endavant el país.

—*¿Què ha de fer la DC, ara rebatejada com a Partito Popolare, per recuperar la confiança perduda?*

—Ha d'aprendre a afrontar millor els autèntics problemes de les persones. Tradicionalment, els nostres polítics s'han preocupat poc per les qüestions pràcti-

paços de governar millor que nosaltres, me n'alegraré de debò.

—*Fa un any i mig va començar la campanya "Mans netes", una gran acció de la judicatura milanesa contra la corrupció, que ha fet caure l'antic sistema. Hi ha acusacions contra centenars de diputats i polítics. ¿Creu que la justícia, com diuen molts dels seus col·legues, ha anat massa lluny?*

—Cal fer diferències. Tots aquells que hagin aprofitat la seva posició per enriquir-se personalment, mereixen ser castigats amb tota la duresa. Pel que fa al finançament dels partits, cal obrir un nou capítol i establir noves regles.

—*¿Aquesta revolució pacífica que afecta Itàlia des de fa un any i mig causarà moltes més víctimes?*

—Aquest gran desig de canvi en la nostra era postcomunista és comprensible. Però de moment tinc la impressió que els plans de reconstrucció del país estan menys madurs que la capacitat per criticar l'antic sistema.

—*La perestroika italiana encara no s'ha imposat.*

—Es molt important que no hi hagi només voluntat de renovació, sinó que també se sàpiga com organitzar aquest procés de renovació. Si no, hi ha el perill que ens perdem pel camí. No serveix de res saber d'on venim si no sabem on volem anar. Potser sí que amb aquestes condicions es pot descobrir Amèrica com ho va fer Colom, però seria

una casualitat.

—*Amb les bombes de la màfia, amb els suïcidis d'importants empresaris i amb nombrosos polítics que han de respondre davant dels tribunals, la Primera República fa aigües per tot arreu. Això deu representar un gran fracàs per a una persona com vostè que ha estat un dels personatges principals a la Itàlia de després de la Segona Guerra Mundial.*

—Es cert que el país fa aigües. Però les persones aspirem a veure aconplerts els nostres objectius, i jo encara confio poder viure la reforma de l'estat, a la qual jo també he aportat el meu granet de sorra.

—*Senyor Andreotti, moltes gràcies per haver acceptat aquesta conversa.*

Valeska von Roques

©Der Spiegel

Traducció: Martí Estruch

L'home que era gairebé Itàlia

Durant un grapat d'anys Giulio Andreotti ho va ser tot. Ha estat més vegades ministre i president del Govern que cap altre polític europeu. La seua figura peculiar era gairebé un símbol de la república, d'Itàlia. Hi ha qui diu que potser Itàlia era ell.

No és estrany, per això, que quan Itàlia cau en la crisi més profunda que recorda siga Andreotti qui pague el plats trencats de la manera més espectacular. Tot té preu.

ques de l'administració de l'estat. I són precisament coses com ara els serveis públics i les seves deficiències els que s'han convertit en el criteri per jutjar el bon o mal funcionament d'un partit o d'un govern.

—*Aquesta és la clau de l'èxit d'Umberto Bossi i el seu moviment de protesta de la Lliga Nord.*

—Sí, la Lliga Nord ha sabut fer-se ressò del descontentament general que hi ha per culpa dels serveis deficients que ofereix l'estat. I és normal que l'enuig sigui major al nord, més desenvolupat, perquè aquesta regió i les seves indústries necessiten que les infraestructures funcionin. Fins ara, la Lliga només s'ha dedicat a criticar. Ara mana en ciutats importants del nord i per tant haurà de passar de les paraules als fets. Si són ca-